

OCENJEVALNI OBRAZEC ZA VREDNOTENJE RAZLAGALNEGA SPISA

**ŠOLSKO TEKMOVANJE V ZNANJU SLOVENŠČINE
ZA CANKARJEVO PRIZNANJE 2019/2020**

3. in 4. letnik – gimnazijski programi

3. in 4. letnik – srednji strokovni programi

1. in 2. letnik – poklicno-tehniški programi

Douglas Adams: Štoparski vodnik po Galaksiji

Ta obrazec po tekmovanju vstavite v žigosani list A3, na katerega je tekmovalec napisal razlagalni spis. Obrazca ne ločujte od spisa, da ne pride do zamenjave.

IME IN PRIIMEK TEKMOVALCA (ali šifra): _____

Ime in priimek ocenjevalca: _____

DOSEŽENE TOČKE: A: _____ B: _____ C: _____ Č: _____

Kriterij	
A Razumevanje – do 20 t	Doseženo število točk
Razlaga odlomkov in navezava na vsebino celotnega romana – do 8 t	
Utemeljitev (ne)razvoja književnih oseb – do 6 t	
Razlaga komičnih, ironičnih, grotesknih in satiričnih elementov v romanu – do 6 t	
SKUPAJ A	

B Uporaba književnega znanja – do 10 t	Doseženo število točk
Poznavanje besedila – do 6 t	
Ustrezna raba literarnovednih pojmov – do 4 t	
SKUPAJ B	

C Prepričljivost osebnega odziva – do 10 t	Doseženo število točk
Opredelitev do trditve – do 3 t	
Razmislek o besedilu kot svetovni uspešnici – do 3 t	
Izvirnost in ustvarjalnost pisanja – do 4 t	
SKUPAJ C t	

Č Zgradba besedila in jezikovna pravilnost – do 10 t	Doseženo število točk
Upoštevana jezikovna pravilnost – do 4 t	
Upoštevana slogovna ustreznost – do 3 t	
Upoštevana ustrezna zgradba – do 3 t	
SKUPAJ Č	

Pripombe, komentarji (ocenjevalec lahko zapiše svoja opažanja, ki so podlaga za razpravo komisije):

Datum:

Predsednik šolske komisije:

MERILA ZA VREDNOTENJE RAZLAGALNEGA SPISA

3. in 4. letnik – gimnazijski programi
3. in 4. letnik – srednji strokovni programi
1. in 2. letnik – poklicno-tehniški programi

Douglas Adams: Štoparski vodnik po Galaksiji

A RAZUMEVANJE – do 20 t

Tekmovalec/tekmovalka:

- pojasni prve tri odlomke ter navedene besedne zveze; razmišljanje poveže z vsebino celotnega romana – **do 8 t**:

V svoji razlagi izhaja iz prvih treh odlomkov, ki ponujajo razlago izraza **Štoparski vodnik po Galaksiji**, npr. kot oznako za fantastični roman oz. zgodbo o »strašni, bedasti katastrofi in nekaterih njenih posledicah« in hkrati zgodbo o knjigi z enakim naslovom (knjiga o knjigi). V vseh treh odlomkih je vrsta duhovitih («utrganih») nesmislov, npr. noben Zemljan ni vedel za knjigo; verjetnost, da te v tridesetih sekundah v vesolju pobere druga ladja je $2^{267\ 709} : 1$; kako izgleda izračunavanje neverjetnosti ipd. Podobni nesmisli se nadaljujejo skozi celo knjigo – »pretežno zanesljivo zakladnico vsega znanja o življenju, vesolju in sploh vsem«. Knjiga ima na platnicah napis Samo brez panike – s čimer relativizira resnost vodnika. Je lahko vodnik skozi človeško življenje ali tudi vodnik skozi digitalno dobo.

Ostale besedne zveze dopolnjujejo prejšnji izrazi: **brisača** je omenjena kot najkoristnejša stvar za vesoljskega popotnika (praktična in psihološka vrednost), tako je pomembna, da dobi svoj praznik; **riba babilonka** – najbolj nenavadno bitje, zadosten dokaz za neobstoj Boga, tišči v ušesu in nas oskrbi s prevodom iz vseh jezikov v Vesolju; **pogon na neskončno neverjetnost** – vesoljska ladja Zlato srce deluje na neverjetnostni pogon, tam sta robot Marvin z vgrajeno PČO – prvo človekovo osebnostjo, in računalnik Edi.

Razmišljanje poveže z **vsebino celotnega romana**. (Začetek na Zemlji, ko se Arthur Dent upre krajevni svetu in Prosserju, ki je bil zadolžen, da mu z buldožerjem poruši hišo zaradi načrtovane gradnje obvoznice. Prijatelj Ford Prefect, leteči dopisnik s planeta zvezde Betelgeze, Arthurju razkrije, da bo Zemlja uničena. Sledi dogajanje v vesolju, ko Ford Perfect in Arthur skupaj štopata vogonsko vesoljsko ladjo in začeta uporabljati Štoparski vodnik po Galaksiji, zakladnico znanega o življenju, vesolju in vsem. Izgon iz ladje, pristanek na vesoljski ladji Zlato srce, srečanje z Zaphodom Beeblebroxom in dekletom z imenom Trillian, iskanje bajeslovnega planeta Magrateja, šokantna ugotovitev, da je Zemlja nastala po naročilu miši in da so te tudi upravljale z njo ...).

Za jasno, smiselno in poglobljeno razlago, ki se navezuje na odlomke in navedene besedne zveze, obenem pa vsebuje tudi vsebino celotnega romana, prejme največ 8 točk, za pomanjkljivejši zapis se odšteje ustrezno število točk.

- s pomočjo ustreznih motivov utemelji, da nobena književna oseba ne doživi osebnega razvoja; svoje ugotovitve poveže z razpletom romana – **do 6 t**:

Osebe v romanu:

Arthur Dent – Anglež, star blizu 30 let, nikoli povsem sproščen, ki se je pred tremi leti iz Londona preselil v Guilford; pred katastrofo (uničenje Zemlje) se reši v vesolje, je zadnji preživeli Zemljan;

Ford Perfect – Arthurjev prijatelj, ki je pred petnajstimi leti prišel na Zemljo z majhnega planeta Betelgeze, misleč, da bo ostal le teden dni; je nezmerni pivec s čudaškimi navadami, za prijatelje posebnež neškodljive sorte, pod krinko brezposelnega igralca išče zelene leteče krožnike in je leteči dopisnik Štoparskega vodnika;

Zaphod Beeblebrox – Fordov polbratranec, star več kot 200 let, ima dve glavi in tri roke, humanoiden, predsednik imperialne galaktične vlade, z Arthurjem sta se srečala na zabavi v Londonu;

Trillian – Zaphodovo dekle, spremljevalka po vesolju, pobral jo je na »nekem planetu« (Zemlji) na zabavi v Islingtonu (London), prej je bila Arthurjevo dekle, duhovita (Na Arthurjevo vprašanje, kaj dela, je odvrnila, da štopa kot on, raje to, kot da bi vsak ponedeljek obiskovala urad za zaposlovanje), vitka, humanoidna, z zabavno rjavimi očmi, po ruti na glavi, zavezani na poseben način, in po dolgi svileni obleki je dajala videz Arabke, za Zaphoda ni bila nič posebnega, bila je nenehno ob njem in mu znala povedati, kaj si misli o njem.

Razplet romana ne prinese osebnega razvoja književnih oseb, ostajajo enake, kot so bile na začetku. Zaphod še vedno upravlja ladjo Zlato srce, ob njem je Trillian, ki z Zaphodom (ne)uspešno razpravlja o življenjskih vprašanjih. Ford in Arthur sta še vedno prijatelja, Arthur še vedno precej nesproščen in prestrašen (nelagodje, ki ga je čutil ob srečanju s starim Magratejcem, nelagodje ob srečanju z belima mišma, strah, da mu odprejo glavo...), hkrati pa se ves čas prilagaja življenju v vesolju, zato še malo polista po Štoparskem vodniku po Galaksiji (»Če mu je že grozilo, da bo moral v Galaksiji živeti, si je rekel, bi pač moral zvedeti kaj več o njej.«), Temeljna vprašanja oseb ostajajo na ravni materialnega (Kako bomo jedli?, Zakaj jemo?, Kam bi šli na kosilo?).

Za jasno, smiselno in poglobljeno primerjavo prejme največ 6 točk, za pomanjkljivejši zapis se odšteje ustrezno število točk.

- razloži komične, ironične, groteskne in satirične elemente v romanu; pomaga si z izbranimi odlomki in celotnim besedilom – **do 6 t**:

Pri razlagi komičnih, ironičnih, groteskkih in satiričnih elementov izhaja iz priloženih odlomkov, npr. komičnost v razmišljanju lonca s petunijami in ustvarjanju generatorja na končno neverjetnost, ironičnost v sedem in pol milijonov let čakanja na Dan odgovora, odgovor je 42 – izkaže se, da je treba v resnici zastaviti vprašanje (Dokončno vprašanje), grotesknost v ugotovitvi, da z vesoljem upravljajo miši in ne človek ...

Iz celotnega besedila izbere odlomke/motive, ki ustrezajo navodilu (lahko se bolj posveti samo dvema elementoma izmed naštetih: komika, ironija, groteska, satira), npr. Zaphod Beeblebrox ima dve glavi in tri roke, na nekaterih planetih je vedno sobotno popoldne, poslovne stavbe letijo, nasedla vesoljska ladja, kjer potnike zbudijo vsako stoletje, da jim postrežejo s prigrizkom, moštvo pa čaka na dostavo papirnatih robčkov z limonino aromo,

vprašanja o življenju, vesolju in sploh vsem, kakšen naj bo predsedniški sistem (predsednik Galaksije dejansko nima nobene moči, le šest ljudi v Galaksiji ve, da predsednikova dolžnost ni upravljanje oblasti, ampak odvrčanje pozornosti od nje) ... Štoparski vodnik po Galaksiji je satira na znanstveno fantastiko, na življenje, vesolje.

Za smiselno, jasno in poglobljeno razlago navedenih elementov prejme največ 6 točk, za pomanjkljivejši zapis se odšteje ustrezno število točk.

B UPORABA KNJIŽEVNEGA ZNANJA – do 10 točk

Tekmovalec/tekmovalka:

- pozna vsebinski kontekst – **do 6 t:**

Iz zapisa je razvidno, da pozna vsebino romana in predpisano literaturo.

Za poznavanje in razumevanje besedila in dodatne literature prejme največ 6 točk. Če se v spisu pojavijo napake zaradi nepoznavanja vsebine, oseb, dogajalnega kraja ipd., se odšteje ustrezno število točk.

- uporablja ustrezne literarnovedne pojme – **do 4 t:**

V spisu uporablja ustrezne in smiselne literarnoteoretske (npr. roman, znanstvena fantastika, satira, ironija, motivi, ideja, simbolika ...) in literarnozgodovinske pojme (npr. književnost v drugi polovici 20. stoletja).

Za ustrezno uporabo literarnoteoretskih in literarnozgodovinskih pojmov prejme največ 4 točke, zaradi nepoznavanja teh pojmov se odšteje ustrezno število točk.

C PREPRIČLJIVOST OSEBNEGA ODZIVA – do 10 točk

Tekmovalec/tekmovalka:

- se opredeli do trditve o romanu – **do 3 t:**

Pri opredelitvi do zapisane trditve se pričakuje tako strinjanje kot zavrnitev, pomembno je, da zna svojo odločitev ustrezno razložiti in argumentirati.

Za jasno, tehtno in poglobljeno opredelitev prejme največ 3 točke, za pomanjkljivejši zapis se odšteje ustrezno število točk.

- Razmisli, zakaj je besedilo postalo svetovna uspešnica – **do 3 t:**

Pri navajanju razlogov, zakaj je besedilo postalo svetovna uspešnica, je več možnih odgovorov, npr. roman odlikujejo izjemni dialogi, vprašanja o vesolju so vprašanja,

povezana z našim življenjem, iskanje odgovorov ima za posledico postavljanje vedno več vprašanj, Douglas Adams je bil vizionar na področju kibernetike, kozmonavtike, digitalnega sveta ...

Za smiseln in zaokrožen razmislek prejme največ 3 točke, za pomanjkljivejši zapis se odšteje ustrezno število točk.

- piše izvirno in ustvarjalno – **do 4 t**

Svojo izvirnost in ustvarjalnost dokaže z zanimivim, s prepričljivim in z izvirnim pristopom do interpretacije problema, ki se razlikuje od večine preostalih spisov, npr. argumentirano zagovarja drugačno stališče od pričakovanega.

Za izvirno pisanje prejme največ 4 t.

Č ZGRADBA BESEDILA IN JEZIKOVNA PRAVILNOST – do 10 točk

Tekmovalec/tekmovalka za jezikovno pravilnost in jezikovno ustreznost svojega spisa dobi največ **7 točk**, od tega največ 4 za jezikovno pravilnost in največ 3 za slogovno ustreznost:

- 4 t – za jezikovno brežhibno nalogo z le nekaj drobnimi napakami
- 3 t – za jezikovno dobro nalogo z le nekaterimi napakami, ki se v glavnem ne ponavljajo
- 2 t – za jezikovno šibko nalogo z raznovrstnimi napakami, ki se ne ponavljajo
- 1 t – za jezikovno šibko nalogo z raznovrstnimi napakami, ki se ponavljajo

- 3 t – za slogovno brežhibno nalogo z le nekaj drobnimi napakami
- 2 t – za slogovno dobro nalogo z le nekaterimi napakami, ki se ne ponavljajo
- 1 t – za slogovno šibko nalogo z raznovrstnimi napakami, ki se ne ponavljajo

Tekmovalec/tekmovalka za ustrezno zgradbo svojega spisa dobi največ **3 točke**:

- 3 t – za logično členjeno in koherentno besedilo, besedilo ustrezne dolžine
- 2 t – za logično členjeno in deloma nekoherentno besedilo ali nasprotno
- 1 t – za deloma nelogično členjeno in deloma nekoherentno besedilo, besedilo je prekratko

Sestavili: Marjana Jus, Valentina Kobal, Vladimir Pirc